

P. SZABÓ BÉLA

egyetemi tanár
Debreceni Egyetem AJK, Jogtörténeti Tanszék
szabo.bela@law.unideb.hu
ORCID: 0000-0003-4264-6574

A NAGYSZEBENI JOGAKADÉMIA TANÁRAI (1844–1887)

Az alábbi adattár – tudomásunk szerint – az első kísérlet arra, hogy rekonstruáljuk a nagyszebeni jogakadémia tanári karának összetételét az intézmény fennállásának valamivel több mint négy évtizede alatt. Az összeállítás a rendelkezésre álló nyomtatott és levéltári forrásokon alapul.

Az intézmény története három különböző szakaszra osztható. Az első szakaszban (1844–1848) a jogakadémiát az *Universitas Saxonum* finanszírozta, és a szász evangélikus egyház főegyháztanácsa felügyelte. A magyar szabadságharc leverése után a jogakadémiát az erdélyi neoabszolutista átszervezés során állami intézménnyé, „Nagyszebeni Császári és Királyi Jogakadémiává” alakították át. Ezt az időszakot nevezhetjük a jogakadémia fénykorának (1849–1867), amely alatt a tantestület kedvező anyagi feltételek mellett dolgozhatott. Az intézmény történetének utolsó szakaszában, az osztrák–magyar kiegyezés után az immár „Királyi Jogakadémia” a magyar kultuszminisztérium felügyelete alá került, amivel – a főként politikai okokból történő megszűnéséig¹ – mind anyagilag, mind személyi állományát tekintve az ország legjobban felszerelt jogakadémiája volt.²

¹ Ehhez P. SZABÓ Béla, „Miniszteri előterjesztés a nagyszebeni királyi jogakadémia megszüntetése tárgyában I. Ferenc József előtt és annak parlamenti előzményei”, *Gerundium – Egyetemtörténeti Közlemények* 3, 1–2. sz. (2012). 74–104. További irodalom: Günter H. TONTSCH, „Die Rechtsakademie zu Sibiu (Hermannstadt)”, *Studia Univ. Babeş-Bolyai, Seria Jurisprudentia*, (1969): 98–102; Udo Wolfgang ACKER, „Zur Geschichte der Hermannstädter Rechtsakademie (1844–1887)”, *Zeitschrift für Siebenbürgische Landeskunde* 1, 2. sz. (1978), 120–129; Monica VLAICU, „Die Hermannstädter Rechtsakademie und ihre rumänischen Studenten”, *Forschungen zur Volks- und Landeskunde* 31, 1. sz. (1988): 30–39.

² További irodalom: Günter H. TONTSCH, „Die Rechtsakademie zu Sibiu (Hermannstadt)”, *Studia Univ. Babeş-Bolyai, Seria Jurisprudentia*, (1969): 98–102; Udo Wolfgang ACKER, „Zur Geschichte der Hermannstädter Rechtsakademie (1844–1887)”, *Zeitschrift für Siebenbürgische Landeskunde* 1, 2. sz. (1978), 120–129; Monica VLAICU, „Die Hermannstädter Rechtsakademie und ihre rumänischen Studenten”, *Forschungen zur Volks- und Landeskunde* 31, 1. sz. (1988): 30–39.

Beérkezett: 2023. 08. 05.

Közlésre elfogadva: 2023. 09. 15.

Copyright GERUNDIUM

A témával foglalkozó szakirodalomban még nem történt kísérlet a nagyszzebeni jogakadémián dolgozó tanárok minél teljesebb jegyzékének összeállítására, pedig egy ilyen jegyzék több szempontból is segítheti a kutatást: hozzájárulhat a mindenkori curriculum rekonstruálásához, lehetővé teheti a professzorok életrajzának kiegészítését, és információt nyújthat az intézmény fenntartóinak személyzeti politikájáról az akadémia történetének különböző időszakában.

A következőkben a jogakadémia tanárait anciennitás alapján soroljuk fel, lehetőség szerint utalva nagyszzebeni tevékenységük előtti és utáni pályafutásukra, előléptetéseikre és az általuk oktatott tantárgyakról rendelkezésre álló adatokra.³

1. Müller, Johann Gottfried (1796–1881) dr. jur., dr. phil. ⁴		
előtte:	ügyvéd Pesten	
a jogakadémián: 1844–1856 1856 1856–1860 1860–1870	prof.	1844–1870 természetjog, állam- és nemzetközi jog, római jog, általános büntetőjog, szász magánjog és szász bírósági rendtartás protestáns egyházjog (suppl.) római jog etika, protestáns egyházjog, jogbölcselet
utána:	nyugállomány	

2. Hann, Friedrich (1817–1852) ⁵		
előtte:	politikus	
a jogakadémián: 1844–1848	prof.	1844–1848 magyar üzleti levelezés, magyar szónoklattan, kettős könyvelés
utána:	hivatalnok Bécsben	

³ A gyakoribb rövidítések: adj. = adjunktus; cs. k. = császári és királyi; doc. = docens; k. = királyi; prof. = rendes tanár; rk. prof. = rendkívüli tanár; suppl. = helyettes.

⁴ Joseph TRAUSCH, *Schriftsteller-Lexikon oder biographisch-literarische Denk-Blätter der Siebenbürger Deutsche* 2 (Kronstadt: Gött, 1870), 451–455; Friedrich SCHULLER, *Schriftsteller-Lexikon der Siebenbürger Deutschen* 4 (Hermannstadt: Krafft, 1902), 313; SZINNYEI József, *Magyar írók élete és munkái* 9 (Budapest: Hornyánszky, 1903), 448–451. *Allgemeine Deutsche Biographie* 22 (Leipzig: Duncker & Humblot, 1885), 553–554.

⁵ TRAUSCH, *Schriftsteller-Lexikon...*, 2, 69–70; SZINNYEI József, *Magyar írók élete és munkái* 4 (Budapest: Hornyánszky, 1896), 432–433. *Allgemeine Deutsche Biographie* 10 (Leipzig: Duncker & Humblot, 1879), 520–521.

3. Schmidt, Heinrich (1815–1870) ⁶		
előtte:	nevelő	
a jogakadémián: 1844–1853	prof.	1844–1870 a kamarai tudományok enciklopédiája, bányajog, nemzetgazdaságtan, államgazdaságtan, pénzügytan, politika, rendészet és statisztika
1853–1856		államtudományok
1856–1870		államtudományok és bányajog
utána:	elhunyt	

4. Zimmermann, Joseph Andreas (1810–1897) ⁷		
előtte:	nevelő	
a jogakadémián: 1844–1850	prof.	1844–1870 erdélyi jogtörténet és oklevéltan, erdélyi állam- és egyházjog, magyar magánjog és magyar bírósági rendtartás
utána:		a bécsi kultuszminisztérium miniszteri titkára (1852)

5. Benigni v. Mildenberg, Joseph (1782–1849) ⁸		
előtte:	nyugalmozott cs. k. tábori hadititkár	
a jogakadémián: 1844–1849	rk. prof.	1844–1849 osztrák polgári, büntető- és váltójog, osztrák bírósági rendtartás
utána:	elhunyt	

⁶ Joseph TRAUSCH, *Schriftsteller-Lexikon oder biographisch-literarische Denk-Blätter der Siebenbürger Deutsche* 3 (Kronstadt: Gött, 1871), 205–207; SZINNYEI József, *Magyar írók élete és munkái* 12 (Budapest: Hornyánszky, 1908), 483–484; Constant von WURZBACH, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Österreich: enthaltend die Lebensskizzen der denkwürdigen Personen, welche 1750 bis 1850 im Kaiserstaate und in seinen Kronländern gelebt haben* 30 (Wien: Zamarski et al., 1875), 256–258.

⁷ SCHULLER, *Schriftsteller-Lexikon...*, 4, 528–534; Constant von WURZBACH, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Österreich: enthaltend die Lebensskizzen der denkwürdigen Personen, welche 1750 bis 1850 im Kaiserstaate und in seinen Kronländern gelebt haben* 60 (Wien: Zamarski et al., 1891), 126–127; SZINNYEI József, *Magyar írók élete és munkái* 14 (Budapest: Hornyánszky, 1914), 1863–1864.

⁸ Joseph TRAUSCH, *Schriftsteller-Lexikon oder biographisch-literarische Denk-Blätter der Siebenbürger Deutsche* 1 (Kronstadt: Gött, 1868), 95–103. *Österreichisches Biographisches Lexikon 1815–1950* 2 (Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1958), 69. DOI: 10.1553/0x00280fbc. *Siebenbürgischer Volkskalender* 1845–1847. (Nevezett periodika szabály szerint minden évben közölte a jogakadémia tanári karának összetételét. Ezen forrás esetében csak azon évfolyam számát adjuk meg, amelyben az adott tanárt feltüntették.)

6. Badewitz, Karl (?–?) ⁹		
előtte:	vívómester	
a jogakadémián: 1848–1858	rk. prof.	1848–1858 testnevelés és vívás
utána:	?	

7. Harum, Peter (1825–1875) ¹⁰ dr. phil., dr. jur.		
előtte:	gyakornok az Udvari Kamarai Ügyészségnél Bécsben	
a jogakadémián: 1850–1852	prof.	1850–1852 osztrák magánjog és eljárásjog
utána:	a magánjog egyetemi tanára Pesten (1852–1861), Innsbruckban (1861–1870), Bécsben (1870–1875)	

8. Bayer, Johann (?–?) ¹¹ dr. jur., dr. phil.		
előtte:	pénzügyminisztériumi segédfoglalmazó	
a jogakadémián: 1850–1855	prof.	1850–1855 osztrák közigazgatási és pénzügyi törvénytudomány
utána:	a pozsonyi jogakadémia tanára (1855)	

⁹ TRAUSSCH, *Schriftsteller-Lexikon...*, 1, 41–43. *Siebenbürgischer Volkskalender* 1857.

¹⁰ Österreichisches Staatsarchiv Haus-, Hof-, und Staatsarchiv (ÖStA HHStA) Kabinettsarchiv Kabinettskanzlei Vorträge MRZ 342/1850. Constant von WURZBACH, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Österreich: enthaltend die Lebensskizzen der denkwürdigen Personen, welche 1750 bis 1850 im Kaiserstaate und in seinen Kronländern gelebt haben* 8 (Wien: Zamarski et al., 1862), 20. *Österreichisches Biographisches Lexikon...*, 2, 198. DOI: 10.1553/0x00281c70. *Allgemeine Deutsche Biographie* 10 (Leipzig: Duncker & Humblot, 1879), 722.

¹¹ ÖStA HHStA Kabinettsarchiv Kabinettskanzlei Vorträge MRZ 4066/1850, MCZ 2254/1855. *Siebenbürgischer Volkskalender* 1853–1855.

9. Schuler von Libloy, Friedrich (1827–1900) ¹²		
előtte:	bírószági gyakornok Grácban	
a jogakadémián: 1851/52–1856	rk. prof.	1851–1875 erdélyi jogtörténet, oklevéltan, szász magánjog és eljárásjog
1856–1857		erdélyi jogtörténet, erdélyi szász statútumjog (suppl.: erdélyi magyar magánjog)
1857–1861	prof.	erdélyi jogtörténet, erdélyi szász statútumjog, erdélyi magyar magánjog
1861–1869		erdélyi jogtörténet, magyar és szász magánjog, német birodalom- és jogtörténet
1870–1871		erdélyi jogtörténet, magyar és szász magán- és eljárásjog, magyar államjog, német birodalom- és jogtörténet
1871–1874		nemzetgazdaságtan, protestáns egyházjog, német birodalom- és jogtörténet
utána:	czernowitzi egyetemi tanár – német jog, nemzetközi jog (1875–1896)	

10. Sentz, Alois (1823–1887) ¹³ dr. jur.		
előtte:	cs. k. államügyész-helyettes Brünnben	
a jogakadémián: 1852–1856	prof.	1852–1887
1856–1875		osztrák büntetőjog és osztrák bírószági eljárás büntetőjog, illetve peres és perenkívüli bírószági eljárás
1875–1887		peres és perenkívüli bírószági eljárás, illetve kereskedelmi és váltójog
utána:	nyugállomány	

¹² ÖStA HHStA Kabinettsarchiv Reichsrat 1857: 903, 1857: 1054. TRAUSCH, *Schriftsteller-Lexikon...*, 3, 229–240. SCHULLER, *Schriftsteller-Lexikon...*, 4, 390–391; Constant von WURZBACH, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Österreich: enthaltend die Lebensskizzen der denkwürdigen Personen, welche 1750 bis 1850 im Kaiserstaate und in seinen Kronländern gelebt haben* 32 (Wien: Zamarski et al., 1876), 149–152. *Österreichisches Biographisches Lexikon 1815–1950* 11 (Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1998), 319–320. DOI: 10.1553/0x002846b9; SZINYEI, *Magyar írók...*, 12, 637–640. *Magyarország tisztii cím- és névtára 1873* (Budapest: Athenaeum, 1874), 157. *Magyarország tisztii cím- és névtára 1875* (Budapest: Athenaeum, 1875), 137.

¹³ ÖStA HHStA Kabinettsarchiv Reichsrat 1852: 130; TRAUSCH, *Schriftsteller-Lexikon...*, 3, 296–297; SCHULLER, *Schriftsteller-Lexikon...*, 4, 432–433; Constant von WURZBACH, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Österreich: enthaltend die Lebensskizzen der denkwürdigen Personen, welche 1750 bis 1850 im Kaiserstaate und in seinen Kronländern gelebt haben* 34 (Wien: Zamarski et al., 1877), 130–131; SZINYEI, *Magyar írók...*, 12, 919–920. *Siebenbürgischer Volkskalender 1853–1887. Pesti Napló*, 1852. máj. 11.; *Magyarország tisztii cím- és névtára 1873*, 157; *Magyarország tisztii cím- és névtára 1875*, 137; *Magyarország tisztii cím- és névtára 1879* (Budapest: Athenaeum, 1879), 144; *Magyarország tisztii cím- és névtára 1884* (Budapest: Pesti Könyvnyomda, 1884), 266; *Magyarország tisztii cím- és névtára 1886* (Budapest: Pesti Könyvnyomda, 1886), 327; *Magyarország tisztii cím- és névtára 1887* (Budapest: Pesti Könyvnyomda, 1887), 327.

11. Seitz, Josef (?–?) ¹⁴		
előtte:	a nagyszebeni reáliskola tanára	
a jogakadémián: 1852?–1861	doc.	1852?–1861 államszámviteltan
utána:	a nagyszebeni reáliskola tanára	

12. Grimm, Josef A. (1818–1877) ¹⁵ dr. jur.		
előtte:	az erdélyi polgári és katonai kormányzóság referense	
a jogakadémián: 1852–1855	prof.	1852–1855 polgári törvénykönyv, kereskedelmi és váltójog
utána:	cs. k. helytartósági tanácsos Erdélyben, majd Prágában	

13. Czuczor János (?–?) ¹⁶		
előtte:	?	
a jogakadémián: 1855	adj.	1855 (suppl.) általános polgári törvénykönyv, kereskedelmi és váltójog
utána:	?	

14. Krainz, Josef (1821–1875) ¹⁷ dr. jur.		
előtte:	a leibachi (ljubljanai) pénzügyi ügyészség segédreferense	
a jogakadémián: 1855–1870	prof.	1855–1870 osztrák magán, kereskedelmi és váltójog
utána:	a magánjog egyetemi tanára Innsbruckban (1870–1871), Prágában (1871–1875)	

¹⁴ *Siebenbürgischer Volkskalender* 1853–1862.

¹⁵ ÖStA HHSStA Kabinettsarchiv Reichsrat 1852: 130; TRAUSCH, *Schriftsteller-Lexikon...*, 2, 34–38; SCHULLER, *Schriftsteller-Lexikon...*, 4, 156.

¹⁶ ÖStA HHSStA Kabinettsarchiv Kabinettskanzlei Vorträge MCZ 2978/1855. *Siebenbürgischer Volkskalender* 1855.

¹⁷ ÖStA HHSStA Kabinettsarchiv Kabinettskanzlei Vorträge MCZ 2978/1855. *Österreichisches Biographisches Lexikon 1815–1950* 4 (Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1968), 195. DOI: 10.1553/0x00282430; Gerhard OBERKOFER, „Krainz Josef“, in *Juristen in Österreich 1200–1980*, Hrsg. Wilhelm BRAUNEDER (Wien: Orac, 1987), 169–171.

15. Ritter von Mor, Victor (1828–1907) ¹⁸ dr. jur.		
előtte:	pénzügyi tisztviselő Zágrábban	
a jogakadémián: 1856–1862	prof.	1856–1872
1863–1872		osztrák pénzügyi és közigazgatási törvénytudomány pénzügyi törvénytudomány és statisztika, kánonjog
utána:	a pénzügyi jog egyetemi tanára Prágában (1873–1890)	

16. Zieglauer Edler von Blumenthal, Ferdinand (1829–1906) ¹⁹ dr. jur.		
előtte:	doktorjelölt Bécsben	
a jogakadémián: 1856–1862	rk. prof. prof.	1856–1875
1862–1873		osztrák történelem
1873–1875		osztrák történelem
1875		magyar állam- és jogtörténet, etika és kánonjog magyar állam- és jogtörténet, művelődéstörténet és egyházjog
utána:	az osztrák történelem egyetemi tanára Czernowitzban (1875–1900)	

17. Pfaff, Leopold (1837–1914) ²⁰ dr. jur.		
előtte:	habilitáns Bécsben	
a jogakadémián: 1861–1862	adj. prof.	1861–1869
1863–1869		(suppl.) római jog és hűbérjog római jog és hűbérjog
utána:	a magánjog egyetemi tanára Innsbruckban (1869–1872), Bécsben (1872–1905)	

¹⁸ Victor Max Mor zu Sunnegg und Morberg. *Österreichisches Biographisches Lexikon 1815–19506* (Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1975), 365. DOI: 10.1553/0x002830ea. *Siebenbürgischer Volkskalender* 1856–1870.

¹⁹ TRAUSCH, *Schriftsteller-Lexikon...*, 3, 533–534; SCHULLER, *Schriftsteller-Lexikon...*, 4, 533–523; WÜRZBACH, *Biographisches Lexikon...*, 60, 43–44; SZINNYEI, *Magyar írók...*, 14, 1829–1830; *Magyarország tiszti cím- és névtára 1873*, 157; *Magyarország tiszti cím- és névtára 1875*, 137; *Magyarország tiszti cím- és névtára 1879* (Budapest: Athenaeum, 1879), 144; *Magyarország tiszti cím- és névtára 1884* (Budapest: Pesti Könyvnyomda, 1884), 266; *Magyarország tiszti cím- és névtára 1886* (Budapest: Pesti Könyvnyomda, 1886), 327; *Magyarország tiszti cím- és névtára 1887* (Budapest: Pesti Könyvnyomda, 1887), 327.

²⁰ SCHULLER, *Schriftsteller-Lexikon...*, 4, 335–339; Gerhard OBERKOFER, „Leopold Pfaff”, in *Juristen in Österreich 1200–1980*, Hrsg. Wilhelm BRAUNEDER (Wien: Orac, 1987), 199–201; SZINNYEI József, *Magyar írók élete és munkái* 10 (Budapest: Hornyánszky, 1905), 1106–1108; P. SZABÓ Béla, „A századforduló jelentős osztrák magánjogásának, Leopold Pfaffnak nagyszabeni professzorsága (1861–1868)”, in *Jogtörténeti Parerga II. Ünnepi tanulmányok Mezey Barna 65. születésnapja tiszteletére*, szerk. GOSZTONYI Gergely és RÉVÉSZ T. Mihály (Budapest: ELTE Eötvös Kiadó, 2018), 219–227.

18. Ratzek, Alexander (?–?)²¹		
előtte:	számviteli tanácsos a cs. k. államszámvitelnél	
a jogakadémián:	doc.	1863–1869 államszámvitelten
utána:	?	

19. Farkas Lajos (1841–1921)²²		
előtte:	a nagyszebeni pénzügyi ügyészség referense	
a jogakadémián: 1869–1872 1872	suppl. rk. prof.	1869–1872 árómai jog és hűbérjog római jog és a jelenleg hatályos magyar magánjog
utána:	a római jog egyetemi tanára Kolozsvárt (1872–1915)	

20. Kovács József (?–?)²³		
előtte:	k. számviteli tanácsos	
a jogakadémián:	doc.	1870–1873? államszámvitelten
utána:	?	

21. Lindner, Gustav (1836–1909)²⁴ dr. jur.		
előtte:	ügyvéd Bécsben, majd Nagyszebenben, országgyűlési képviselő	
a jogakadémián: 1870–1873 1873–1875 1875–1879	prof.	1870–1879 etika, jogfilozófia, közigazgatáspolitikai és magyar államjog állam- és jogtudományi enciklopédia, jogelmélet, politika és rendészettudomány, magyar államjog etika, politika és magyar államjog
utána:	a magyar alkotmány- és pénzügyi jog egyetemi tanára Kolozsvárt (1879–1900)	

²¹ *Siebenbürgischer Volkskalender* 1863–1869.

²² KOLOSVÁRY Bálint, *Farkas Lajos l. tag emlékezete* (Budapest: MTA, 1928); SZINNYEI József, *Magyar írók élete és munkái* 3 (Budapest: Hornyánszky, 1894), 181–182; GULYÁS Pál, *Magyar írók élete és munkái* 8 (Budapest: Argumentum, 1992), 331; *Budapesti Közlöny* 1872. febr. 16., 1. HAMZA Gábor, „Farkas Lajos, a római jogász (1941–1921)”, *Magyar Tudomány* 166, 4. sz. (2005): 467–472.

²³ *Siebenbürgischer Volkskalender* 1871–1873. *Magyarország tisztii cím- és névtára 1873*, 157.

²⁴ SCHULLER, *Schriftsteller-Lexikon...*, 4, 267–268. *Österreichisches Biographisches Lexikon 1815–1950* 5 (Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1971), 223. DOI: 10.1553/0x00282ef9; SZINNYEI József, *Magyar írók élete és munkái* 7 (Budapest: Hornyánszky, 1900), 1237–1238. *Budapesti Közlöny* 1879. máj. 16., 3847; *Magyarország tisztii cím- és névtára 1873*, 157; *Magyarország tisztii cím- és névtára 1875*, 137; *Magyarország tisztii cím- és névtára 1879*, 144.

22. Neugeboren, Emil Julius (1838–?)²⁵ dr. jur.		
előtte:	bíróági titkár Szászsebesen	
a jogakadémián: 1870–1873	suppl.	1870–1887 erdélyi jogtörténet és helyi jogok, bányajog és közigazgatási törvénytudomány
1873–1875	rk. prof.	az erdélyi magyar és szász magánjog, statisztika, közigazgatási törvénytudomány
1875–1879 1879–1884 1884–1887	prof	közigazgatási jog és statisztika magyar közigazgatási jog, magyar és szász magánjog közigazgatási jog és statisztika
utána:	jogtanácsos, nyugállomány (1890)	

23. Hoch, Friedrich (?–1874)²⁶		
előtte:	a Kúria semmítőszékének referense	
a jogakadémián: 1871–1873 1873–1874	suppl. rk. prof.	1871–1874 osztrák magán-, kereskedelmi és váltójog osztrák magán-, kereskedelmi és váltójog
utána:	elhunyt	

24. Möfert, Samuel (?–?)²⁷ dr. med.		
előtte:	magyar királyi bírósági orvos	
a jogakadémián: 1871–1880	doc.	1871–1880 osztrák magán-, kereskedelmi és váltójog osztrák magán-, kereskedelmi és váltójog
utána:	Nagyszeben városi orvosa	

²⁵ SCHULLER 4. 1902. SCHULLER, *Schriftsteller-Lexikon...*, 4, 319–321; SZINNYEI *Magyar írók...*, 9, 999–1001. *Budapesti Közlöny* 1873. nov. 20., 2173; *Magyarország tiszti cím- és névtára 1873*, 157; *Magyarország tiszti cím- és névtára 1875*, 137; *Magyarország tiszti cím- és névtára 1879*, 144; *Magyarország tiszti cím- és névtára 1884*, 266; *Magyarország tiszti cím- és névtára 1886*, 327; *Magyarország tiszti cím- és névtára 1887*, 327; *A Magyar Korona országainak zárszámadása az 1890. évre* (Budapest: Magyar Királyi Államnyomda, 1891), 74.

²⁶ *Budapesti Közlöny* 1871. márc. 25., 1591; *Budapesti Közlöny* 1873. nov. 7., 2086; *Budapesti Közlöny* 1873. nov. 20., 2173; *Magyarország tiszti cím- és névtára 1873*, 157.

²⁷ *Siebenbürgischer Volkskalender 1873–1880. Magyarország tiszti cím- és névtára 1873*, 157; *Magyarország tiszti cím- és névtára 1875*, 137.

25. Katona Mór (1845–1927) ²⁸		
előtte:	k. táblai joggyakornok	
a jogakadémián: 1872	suppl.	1872–1874 pénzügytan és pénzügyisme, bányajog és magyarországi magánjog
1872–1873 1873–1874	rk. prof. prof.	római jog római jog, magyar és osztrák magánjog
utána:	jogakadémiai tanár Győrött (1874–1892), Kassán (1892–1898), Pozsonyban (1899–1903), egyetemi tanár Budapesten (1903–1916)	

26. Fölkel István (?–1890) ²⁹ dr. jur.		
előtte:	k. pénzügyi ügyész Győrött	
a jogakadémián: 1874–1887	prof.	1874–1887 jogelmélet és büntetőjog
utána:	rendelkezési állományban	

27. Rössler István (1846–1895) ³⁰ dr. jur.		
előtte:	segédtanár és könyvtáros a győri jogakadémián	
a jogakadémián: 1874	rk. prof.	1874 politika és magyar közjog
utána:	jogakadémiai tanár Kassán (1874–)	

²⁸ *Budapesti Közlöny* 1872. márc. 7., 428; *Budapesti Közlöny* 1872. jún. 28., 1163; *Budapesti Közlöny* 1873. nov. 20., 2173; SZINNYEI József, *Magyar írók élete és munkái* 5 (Budapest: Hornyánszky, 1897), 1221–1222; GULYÁS Pál, *Magyar írók élete és munkái* 16 (Budapest: Argumentum, 1995), 370–371; *Magyarország tisztii cím- és névtára 1873*, 157.

²⁹ *Pesti Napló* 1874. okt. 2.; *Magyar Hivatalnokok Lapja* 1874. okt. 11., 326; *Magyarország tisztii cím- és névtára 1875*, 137. *Magyarország tisztii cím- és névtára 1879*, 144. *Magyarország tisztii cím- és névtára 1884*, 266. *Magyarország tisztii cím- és névtára 1886*, 327; *Magyarország tisztii cím- és névtára 1887*, 327; *A Magyar Korona országainak zárszámadása az 1890. évre* (Budapest: Magyar Királyi Államnyomda, 1891), 74.

³⁰ *Budapesti Közlöny* 1874. jan. 24., 145; SZINNYEI József, *Magyar írók élete és munkái* 11 (Budapest: Hornyánszky, 1906), 1337–1338.

28. Biermann Mihály (1850–1889) ³¹ dr. jur.		
előtte:	győri k. jogakadémiai tanársegéd	
a jogakadémián: 1874–1876 1876–1884	rk. prof. prof.	1874–1884 római jog római jog
utána:	rendelkezési állományban (1884), igazságügy minisztériumi titkár (1886–1889)	

29. Meltzl von Lomnitz, Oskar (1843–1905) ³² dr. jur.		
előtte:	ügyész Marosvásárhelyen	
a jogakadémián: 1875–1876 1876–1879 1879–1887	suppl. rk. prof. prof.	1875–1887 nemzetgazdaságtan és pénzügytudomány, magyar pénzügyi jog nemzetgazdaságtan és pénzügytudomány, magyar pénzügyi jog nemzetgazdaságtan és pénzügytudomány, magyar pénzügyi jog
utána:	1887–1898 országgyűlési képviselő	

30. Uzoni Sándor (?–?) ³³ dr. jur.		
előtte:	beosztott bíró a fogarasi k. bíróságon	
a jogakadémián: 1875–1876 1876–1884	suppl. prof.	1875–1887 magyar és osztrák magánjog magyar és osztrák magánjog
utána:	a pozsonyi bíróság bírója (1888)	

³¹ *Budapesti Közlöny* 1874. aug. 18., 1506; *Budapesti Közlöny* 1876. okt. 27., 7442; *Siebenbürgischer Volkskalender* 1875–1884. SZINNYEI József, *Magyar írók élete és munkái* 1 (Budapest: Hornyánszky, 1891) 1058; *Jogtudományi Közlöny* 24, 4. sz. (1889): 35; *Magyarország tiszti cím- és névtára* 1875, 137; *Magyarország tiszti cím- és névtára* 1879, 144; *Magyarország tiszti cím- és névtára* 1884, 266; *Magyarország tiszti cím- és névtára* 1886, 327.

³² GULYÁS Pál, *Magyar írók élete és munkái* 18 (Budapest: Argumentum, 1999), 797–798; SCHULLER, *Schriftsteller-Lexikon...*, 4, 284–287. *Österreichisches Biographisches Lexikon...*, 6, 215. DOI: 10.1553/0x002834fa; SZINNYEI József, *Magyar írók élete és munkái* 8 (Budapest: Hornyánszky, 1902), 1070–1071; *Siebenbürgischer Volkskalender* 1876–1887. *Magyarország tiszti cím- és névtára* 1879, 144; *Magyarország tiszti cím- és névtára* 1884, 266; *Magyarország tiszti cím- és névtára* 1886, 327; *Magyarország tiszti cím- és névtára* 1887, 327.

³³ *Budapesti Közlöny* 1875. febr. 5., 741; *Budapesti Közlöny* 1876. okt. 1., 6709; *Budapesti Közlöny* 1888. nov. 4., 1. *Siebenbürgischer Volkskalender* 1876–1887; *Magyarország tiszti cím- és névtára* 1875, 137; *Magyarország tiszti cím- és névtára* 1879, 144; *Magyarország tiszti cím- és névtára* 1884, 266; *Magyarország tiszti cím- és névtára* 1886, 327; *Magyarország tiszti cím- és névtára* 1887, 327.

31. Andrae, Johann (?–1886) ³⁴		
előtte:	k. számviteli tanácsos	
a jogakadémián: 1876–1884	doc.	1876–1884 államszámviteltan
utána:	k. számviteli tanácsos	

32. Persz Adolf (1942–1906) ³⁵ dr. jur., dr. phil.		
előtte:	a statisztikai hivatal hivatalnoka Budapesten	
a jogakadémián: 1876–1877 1877–1881 1881–1887	suppl. rk. prof. prof.	1876–1887 magyar és európai jog- és államtörténet, egyházjog magyar és európai jog- és államtörténet, egyházjog magyar és európai jog- és államtörténet, egyházjog
utána:	a jogtörténet és az egyházjog tanára a nagyváradi jogakadémián (1888–1906)	

33. Domanovszky Endre (1817–1895) ³⁶		
előtte:	gimnáziumi tanár Sopronban	
a jogakadémián: 1876–1887	prof.	1876–1887 filozófia
utána:	nyugállomány	

³⁴ *Siebenbürgischer Volkskalender* 1876–1884. *Budapesti Közlöny* 1886. dec. 28., 7; *Magyarország tiszti cím- és névtára* 1875, 137; *Magyarország tiszti cím- és névtára* 1884, 266.

³⁵ *Budapesti Közlöny* 1877. jún. 16., 4737; SZINNYEI, *Magyar írók...*, 10, 807. Magyar Katolikus Lexikon. <http://lexikon.katolikus.hu/P/Persz.html> (hozzáférés: 2022. 12. 19.) *Siebenbürgischer Volkskalender* 1876–1887; *Magyarország tiszti cím- és névtára* 1879, 144; *Magyarország tiszti cím- és névtára* 1884, 266; *Magyarország tiszti cím- és névtára* 1886, 327; *Magyarország tiszti cím- és névtára* 1887, 327.

³⁶ *Budapesti Közlöny* 1876. jan. 12., 189; SZINNYEI József, *Magyar írók élete és munkái* 2 (Budapest: Hornyánszky, 1893), 988–990; *Siebenbürgischer Volkskalender* 1880–1887. *Magyarország tiszti cím- és névtára* 1879, 144; *Magyarország tiszti cím- és névtára* 1884, 266; *Magyarország tiszti cím- és névtára* 1886, 327; *Magyarország tiszti cím- és névtára* 1887, 327.

34. Wertheimer, Eduard (1848–1930) ³⁷		
előtte:	habilitáns	
a jogakadémián: 1877–1881 1881–1885	rk. prof. prof.	1877–1886 történelem történelem
utána:	rendkívüli egyetemi tanár Kolozsvárt (1885–1886), a pozsonyi jogakadémia rendes tanára (1886–1914)	

35. Kiss Mór Ernő (1857–1945) ³⁸ dr. jur.		
előtte:	habilitált doktor	
a jogakadémián: 1880–1881 1881–1885 1883–1884	suppl. rk. prof. prof.	1880–1886 alkotmány- és közigazgatáspolitikai, magyar közjog, a jog- és államtudomány enciklopédiája alkotmány- és közigazgatáspolitikai, magyar közjog, a jog- és államtudomány enciklopédiája alkotmány- és közigazgatáspolitikai, magyar közjog, a jog- és államtudomány enciklopédiája
utána:	átmenetileg a kolozsvári egyetemre rendelve (1884), a római jog, majd a pandektajog rendkívüli egyetemi tanára (1886–1890), egyetemi rendes tanár ugyanott (1890–1919)	

36. König, Heinrich (1847–?) ³⁹		
előtte:	nagyszabeni bírósági orvos	
1882?–?	doc.	1882?–? bírósági orvostudomány
utána:	nőgyógyász	

³⁷ *Budapesti Közlöny* 1877. jan. 17., 378; *Budapesti Közlöny* 1881. jan. 28., 1. *Österreichisches Biographisches Lexikon 1815–1950* 16 (Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2019), 146. DOI: 10.1553/0x003afd44; SZINNYEI, *Magyar írók...*, 14, 1529–1531. *Siebenbürgischer Volkskalender* 1880–1884; *Magyarország tisztii cím- és névtára* 1879, 144; *Magyarország tisztii cím- és névtára* 1884, 266; *Magyarország tisztii cím- és névtára* 1886, 327.

³⁸ [DIÓSZEGI] SZABÓ Pál, „Kiss Mór”, in *A Szegedi Tudományegyetem jogász professzorai I. - FORVM Acta Juridica et Politica* 10, 1. sz. (2020): 357–369; *Siebenbürgischer Volkskalender* 1882–1884. *Budapesti Közlöny* 1881. jan. 28., 1; *Budapesti Közlöny* 1886. ápr. 13., 2; GULYÁS, *Magyar írók élete...*, 16, 661; *Magyarország tisztii cím- és névtára* 1884, 266; *Magyarország tisztii cím- és névtára* 1886, 327.

³⁹ SZINNYEI *Magyar írók...*, 7, 46–47. *Magyarország tisztii cím- és névtára* 1884, 266.

A listából kiderül, hogy míg a kezdeti években a tanári kar szinte kizárólag erdélyi szászokból állt, addig az 1850-es és 1860-as években a tanári kar összetétele már nagyobb változatosságot mutat. Ez annak volt köszönhető, hogy a szászok mellett ebben az időben több, az örökös tartományokból származó professzor is dolgozott. A tanári kar regionális és nemzeti sokszínűsége még egy ideig fennmaradt azután is, hogy 1870-ben a magyar lett az oktatás nyelve. Az 1870 körüli átszervezés után azonban a szakmai alkalmasság mellett a magyar központi hatalom iránti lojalitás is kritérium lett a professzorok kinevezésénél.